

เทศน์เช้า วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๓

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ สัจธรรมเป็นสิ่งที่เราแสวงหา เราแสวงหาสัจธรรม หา สัจธรรมกัน แต่สิ่งที่เป็นสัจธรรมต้องเป็นความจริง ความจริงเป็นความจริงในพระพุทธศาสนา ถ้าความจริงของโลก ความจริงของโลกนี้ เชื่อโรค เชื่อโรคบางชนิดเราเห็นด้วยตาเปล่า เชื่อโรค บางชนิดเราเห็นด้วยตาเปล่าไม่ได้ แต่เรารู้ได้ว่ามันมีเชื่อโรค

นี่ก็เหมือนกัน กิริยามารยาทมันเป็นเรื่องมารยาทจากภายนอก ถ้ามารยาทจากภายนอก พ่อแม่สั่งสอน สั่งสอนให้ลูกเราเป็นคนดี ถ้าลูกเป็นคนดีนะลูกอย่ารังแกเพื่อน ให้มีน้ำใจต่อ เพื่อนฝูง เวลาโตขึ้นมาลูกจะได้มีเพื่อน กิริยามารยาท สิ่งที่เราเห็นได้ว่ามันเป็นความดี และมันเป็น ความความซื่อ มันเป็นความซื่อ ความซื่อคือการเห็นแก่ตัว ความซื่อคือการเบียดเบียนกัน ความซื่อคือทำร้ายกัน สิ่งที่เราเห็นด้วยตา

สิ่งที่ไม่เห็นด้วยตา เห็นด้วยตาไม่ได้ เห็นด้วยตาไม่ได้นะ กิเลสเป็นนามธรรม กิเลสเป็น นามธรรมใด เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเปรียบเทียบไป ธรรม โค่นป่าทั้งหมด แต่ไม่ได้ตัดต้นไม้แม้แต่ต้นเดียว ต้นไม้สมบูรณ์แบบของมัน

นี่ก็เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ๔๕ ปี ท่านแสดงธรรม แสดงธรรม แสดงธรรมมาจากชั้น ๕ มาจากรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มาจากร่างกายของท่าน มาจากดวงธรรม ดวงธรรมในหัวใจ ดวงนั้น ถ้าหัวใจเป็นธรรม เป็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม กราบธรรม สัจธรรมใด สัจธรรม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ของเรา เราจับ ต้องได้ด้วยคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

เวลาเราเปรียบเทียบ เปรียบเทียบ ธรรมจักร ธรรมจักร เราแกะหินแกรนิตกันเอาไว้ เคารพบูชา เขาเป็นสัญลักษณ์ใด แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติเนะ เวลาจักรมัน

เคลื่อนไหว เวลาศีล สมาธิ ปัญญามันหมุนไปในหัวใจ มันหมุนรวดเร็วมาก แล้วมันจะเกิด ความมหัสจรรย์ เวลาเกิด ความมหัสจรรย์จากใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเป็นผู้ เป็นผู้เห็น ใจดวงนั้นเป็นผู้ที่ ประสบการณ์กับใจดวงนั้น แล้วพอใจดวงนั้นขึ้นมาสิ่งนี้เป็นสังขาร เป็นสังขารขึ้นมา มันฝัง หัวใจมาก แล้วอยากได้อย่างนี้ อยากได้อย่างนี้

เวลาอยากได้อย่างนี้ เห็นไหม ก็เลยค้นหาความทะยานอยากเป็นค้นหาเป็นความอยาก มันเป็นนามธรรมที่มันจับต้องไม่ได้ ความที่จับต้องไม่ได้ อันนั้นนะมันทำให้สิ่งที่เราจะ ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เกิดกรรมจักร เกิดศีล เกิดสมาธิ เกิดปัญญา ปัญญาในหัวใจนี้ใจ ปัญญาในพระพุทธศาสนา

ปัญญาในพระพุทธศาสนา เห็นไหม เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรา ใจ เวลาท่านบอกท่านเกิดภาวนามยปัญญา เกิดสิ่งที่เกิดความมหัสจรรย์ในใจ แต่เราคาดไม่ถึง เราคาดหมายไม่ได้ มันก็เลยสุดมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา มันเกิดการ จินตนาการ การจินตนาการโดยความมหัสจรรย์ มหัสจรรย์ของวุฒิภาวะของสังคัม วุฒิภาวะ ของจิตดวงนี้ใจ

จิตดวงนี้มีวุฒิภาวะแค่นั้นรู้ได้แค่นั้น มันมีความเห็นแค่นั้น มันก็ตื่นตื่นแค่นั้น แล้วก็ พยายามเปรียบเทียบ เปรียบเทียบเพราะอะไร เพราะมันเป็นสิทธิ์ การอ้างสิทธิ์ในหัวใจของตน การอ้างว่ามันเป็นธรรมะ เป็นธรรมะ เป็นธรรมะ แต่มันเป็นธรรมะทำไมสงสัยละ เป็นธรรมะ ทำไมมันควบคุมความรู้สึกนึกคิดของเราไม่ได้ละ

เวลาหลวงตาท่านสิ้นกิเลสไปแล้วนะ ท่านบอก “ความคิด ความคิดที่มันจะเกิดขึ้น เหมือนท่อนซุง” คำว่า “ท่อนซุงนะ” คนที่จะไปแบกหามท่อนซุง คือดีดท่อนซุงให้มันขยับไป มันต้องออกแรงขนาดไหน ความคิดเกิดจากใจ ความคิดเกิดจากใจ ถ้าจิตเป็นธรรมขึ้นมา ความคิดมันจะเกิดมันเท่าทันหมดนะ มันรู้เห็นหมดนะ พอมันรู้เห็นมันคุมได้ พอมันคุมได้ขึ้นมา มันจะมีอำนาจเหนือเราได้อย่างไร มันไม่มีอำนาจเหนือเราได้หรอก

แต่! แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ว่า การนะ หลวงตาท่าน พุด เวลาหลวงปู่มั่นท่านเทศน์ว่าการ ท่านปิดกระโถนกระเด็นไปเลย กิริยาอย่างนั้นอันนี้เป็น ธรรมหรือ ยิ่งกว่าธรรม คำว่า “ยิ่งกว่าธรรม” เวลาแสดงออก แสดงออก สังขารนั้นมัน

แสดงออก พอมันแสดงออกขึ้นมา เห็นไหม เวลาฝนตก แดดออก เวลาฟ้าร้อง ฝนไม่ตกมีแต่ความแห้งแล้งทั้งสิ้น

เวลาครูบาอาจารย์ท่านแสดงธรรม แสดงธรรม บันลือสีหนาท ฝนตกชุ่มฉ่ำไปในหัวใจ เวลาครูบาอาจารย์ท่านอยู่กับหลวงปู่มันนะ เวลาหลวงปู่มันท่านเสียงดังขึ้นมา เอ๊ย! ฟ้าผ่า ฟ้าผ่า ฟ้าผ่า ฟ้าผ่าขึ้นมา มันจะเกิดฝน มันจะเกิดความสุขขึ้น มันจะเกิดสิ่งที่คุณธรรมที่เข้ามาเท่าทันกิเลสในใจของเรา

ไม่อย่างนั้นเราแสวงหาเอง เราพยายามชวนชวายเป็นของเราเอง พยายามชวนชวายเป็นของเราเอง เพราะอะไร เพราะอวิชาพาให้เราเกิด ต้นทุนกิเลสที่อยู่ในจิตใต้สำนึกของเรา มันเป็นตัวเหตุ พอเป็นตัวเหตุขึ้นมา จะคิดสิ่งใดขึ้นมา เห็นไหม เขาเรียกอนุสัยมันเจือมา มันเจือกับความคิดเรามา มันเจือกับความคิดเรามา สัจธรรมขนาดไหน เราศึกษาขนาดไหนเราก็อู เราก็อู ทั้งนั้น ทฤษฎีเรารู้ทั้งนั้น แต่มันไม่เป็นความจริง

เวลากรรมฐานเขาเรียกว่าฉลากยา ฉลากยามันอยู่ที่ขวดยานั้นนะ อ่านได้หมด เข้าใจได้หมด แต่ไม่เคยเปิดขวดได้ ไม่เคยทำได้ ไม่มียาเข้าไปในใจของตน ถ้าไม่มียาเข้าไปในใจของตน

มันก็ เห็นไหม ธรรมโถงส รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง ความสุขในโลกนี้ ในจักรวาลนี้ ในเทวดา อินทร์ พรหม ธรรมะ เห็นไหม รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง ถ้ามันไม่ชนะทั้งปวง มันจะสละพวกนี้ได้อย่างไร มันทั้งหมด ถ้ามันทั้งมันทั้งด้วยคุณธรรมนะ มันไม่ใช่ทั้งแบบเราทิ้งหรือ เราทิ้ง เราไม่พอใจเราก็อโยนทิ้ง แต่เวลามันจะทิ้ง เวลามันขาดไปแล้ว มันเข้ามาประสานกันอีกไม่ได้

เวลาหลวงตาท่านแสดงธรรม เวลาเป็นโสดาบัน กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกออกจากกันเลย เป็น ๓ ทวีปเลย มันเป็นความจริงของมัน เสียงก็เป็นเสียงจริงๆ ทุกข์ก็เป็นทุกข์จริงๆ ใจก็เป็นใจจริงๆ หัวใจที่มันหลุดพ้นไปก็หัวใจที่หลุดพ้นไปจริงๆ แล้วกลับมาต่อกันไม่ได้ อกุปปธรรม เข้ามาในหัวใจอีกไม่ได้เลย

ถ้าไม่ได้เลย ไม่ได้เลย แล้วที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์แสดงธรรม แสดงธรรม เวลาภาวรา หเว ปัญจักขันธา พระอรหันต์ ชันธเป็นภาวะ รูป รส กลิ่น เสียง ดำรงชีพ ร่างกาย คุณธรรม เป็นภาวะ เป็นภาวะที่ต้องควบคุมดูแลกันไปกว่าจะหมดอายุขัย

เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะมาลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เวลามาลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน เวลานั้นเป็นไปในพระไตรปิฎกมีมากมาย

บอก “วิมุตติสุข วิมุตติสุข” ถ้ามันสุขแล้วเอ็งก็ไปสิ เอ็งมาวุ่นวายอะไรกับสังคมาทำไมวะ ก็มันสุข มันสุขเหนือโลกก็ไปสิ อยู่ทำไมล่ะ

สิ่งที่เป็นธรรม เป็นธรรมนะ ความมีชีวิตอยู่และการตายมีค่าเท่ากัน ไม่มีสิ่งใดที่สูงกว่า และต่ำกว่า ถ้าไม่มีสิ่งใดที่สูงกว่าและต่ำกว่า ถ้าพยายามจะทำให้สิ้นอายุขัยแสดงว่าความตายมันมีค่ามากกว่าความมีชีวิตอยู่ ถ้าความมีชีวิตอยู่ถ้ามันมีค่ามากกว่าความตายก็ไม่ยอมตาย มันก็ต้องตาย ความตายและความมีชีวิตอยู่ไม่มีค่าสูงกว่ากัน มีค่าเสมอกัน พอมีค่าเสมอกันสิ่งที่หมดอายุขัย หมดอายุขัยตามเวรตามกรรมไป

เวลาครูบาอาจารย์ เห็นใหม่ ถ้าภิกษุมีอิทธิบาท ๔ จะอยู่อีกกับหนึ่งก็อยู่ได้ จะอยู่อย่างไรก็อยู่ได้ แต่เวลาอยู่ในบ้านเรือน แล้วบ้านเรือนมันฝุ่นมันฟุ้งขึ้นมา ร่างกายมันเสื่อมสภาพ มันเสื่อมโทรมไป เราก็กินมันไป เวลาหมดอายุขัยก็ส่วนหมดอายุขัยนะ การที่อยู่ต่อไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอายุ ๘๐ ปี พระอานนท์ ๑๒๐ ปี พระอานนท์ ๑๒๐ ปี เวลา ๘๐ ปี ๘๐ ปี พุทธถึงอำนาจวาสนาบารมี ความอายุยืนแตกต่างกันอย่างไร

ถ้าแตกต่างกันอย่างไร เวลาพระอานนท์ พระอานนท์เป็นผู้ที่อุปัฏฐากอุปถัมภ์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา กว่าที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนท์เป็นพระโสดาบัน คำว่า “เป็นพระโสดาบัน” พระโสดาบันยังมีสติสมบูรณ์อยู่ที่จะจดจำคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้

เวลาทำสังคายนา เห็นใหม่ สิ่งที่ย้ำมา จำมา สิ่งที่ย้ำมา ท่องปนกันมา เห็นใหม่ แล้วท่องปนเรียงความให้มันเป็นบรรทัดฐาน พระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ เห็นใหม่ ทำสังคายนา ทำให้มันเป็นบรรทัดฐาน แล้วเวลาคนจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริง ไม่เป็นความจริง มันเทียบเข้ามาพระไตรปิฎกนี้

พระไตรปิฎก เห็นใหม่ เป็นธรรมวินัย เป็นศาสดาของเรา เราศึกษา ศึกษา ศึกษาธรรมะ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เราเอาจริงเอาจังขึ้นมาเราต้องประพฤติปฏิบัติเอง สิ่ง ที่ว่ากิเลสเป็นนามธรรม กิเลสเป็นนามธรรม ที่เห็นไม่ได้ เห็นไม่ได้ ถ้าเห็นไม่ได้หมอวินิจฉัยโรค ไม่ได้ หมอจะรักษาโรคอย่างไร หมอไม่รู้จักโรค หมอจะให้ยาให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บได้อย่างไร มันเป็นไปได้เลย

เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติไป การขุดคุ้ยหากิเลสไป การขุดคุ้ยหา ตัวตนของมัน เห็นใหม่ แล้ววิปัสสนา เห็นใหม่ นี่เป็นไตรลักษณ์ไป

สิ่งที่ว่าอนัตตา อนัตตาไป สิ่งในโลกนี้ก็เป็นอย่างนั้น อนิจจังเป็นสสาร เป็นวัตถุธาตุทาง โลกนี้วิทยาศาสตร์ไป แต่เป็นอนัตตา เห็นใหม่ ตัวตนมันจับต้องที่ไหน ลิขสิทธิ์มันต้องจดเอา แต่ การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเป็นสิทธิ์ของเขา เป็นสิทธิ์ของคนคนนั้น คนคนนั้นจะสละไม่ยอม รักษาให้มันตายไปก็ได้ เพราะเป็นสิทธิ์ของเขา มันเป็นสิทธิ์ของคนคนนั้น สิทธิ์ของคนคนนั้นไป

แล้วถ้าจิตมันสงบแล้วมันไปเห็นสถานะอันนั้นไป ถ้าเห็นสถานะอันนั้นมันถึงพิจารณา ตรงนั้นไป ถ้ามันพิจารณาตรงนั้น เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภหรือสัตว์ชน สัตว์ หรือตรงนี้ หรือตรงหัวใจของคน ไม่ใช่ปรารภหรือสัตว์ชนสัตว์ที่ไหน ปรารภหรือสัตว์ชนสัตว์ คือให้สัตว์มันรู้แจ้ง รู้แจ้งในใจของมันไป

เวลาใจของมัน เราชาวพุทธ ชาวพุทธ เห็นใหม่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็น ประเพณีวัฒนธรรมนะ สิ่งที่เป็นโลกเป็นประเพณีวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นสิ่งที่ดีงามเป็น มารยาทสังคม สังคมของชาวพุทธเขามีการทำบุญกุศลของเขา เขามีวัฒนธรรมประเพณีของเขา นั้นมันเป็นประเพณี เป็นการแสดงออก เป็นสัญลักษณ์ให้ชาวพุทธแสดงออกอย่างนั้น นี่ เป็นประเพณีวัฒนธรรม เป็นมารยาท สิ่งนี้ก็ดีงาม ดีงามเพื่อลูก เพื่อหลาน เพื่อชาวพุทธต่อเนื่อง ไปเข้ามาไป

ถ้าศึกษาแล้ว เห็นใหม่ ถ้าคนศึกษาแล้ว “เอ๊ะ! พระพุทธศาสนาทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ไปเกิดบนสวรรค์เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมจริงหรือไม่” เราต้องพิสูจน์ ไปถามครูบา อาจารย์ ครูบาอาจารย์ หลวงปู่ที่บอก “ถามมาเลย ครูบาอาจารย์ตอบได้หมด” แต่ตอบได้ ก็เป็นความเข้าใจของครูบาอาจารย์ที่แจ่มแจ้งในใจของท่าน ท่านแจ่มแจ้ง ไม่มีสิ่งใดปิดบังในใจ

อันนั้นได้ ถ้าพระอรหันต์ยังมีสิ่งใดสงสัย ยังมีปิดบังอยู่ เป็นพระอรหันต์ไม่ได้ แล้วเวลาตอบท่าน ท่านก็ตอบจากความแจ่มแจ้งในหัวใจของท่าน เป็นความจริงในใจของท่าน

เราฟัง เราก็เออ! ก็น่าเชื่อเนาะ พอหันหลังไปแล้วลืมอีกแล้ว หันหลังกลับไปมันจะ กลับมาถามใหม่ไฉน

นี่ไงสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ หรือสัตว์ชนสัตว์ ปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ที่นี้ไง หรือสัตว์ชนสัตว์ในหัวใจของตนไฉน ถ้าศึกษามาแล้วมันก็เป็น สัญญา เป็นความจำได้หมายรู้ไฉน ทรงจำธรรมวินัยนี้ไว้ ศึกษาธรรมวินัยมาไว้เพื่อประพฤติ ปฏิบัติไฉน เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ ปัญญาอบรมสมาธิ เพื่อจะเข้าไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทฺธะในหัวใจของเราไฉน

พุทฺธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทฺธะของเราตอนนี้มันหลับไหล หลับไหลโดยกิเลสตัณหา ความทะยาน เห็นใหม่ อยากครอบห้วงมันไว้ไฉน ถ้าครอบห้วงมันไว้ สิ่งนี้เป็นความจริง ความจริงไฉน การศึกษาเป็นวิชาชีพ ความรู้ต่างๆ เป็นความจริง เวลาพูดมา นี่ไงที่จับต้องได้พิสูจน์ได้ พิสูจน์ได้ก็พิสูจน์ได้ในสมมุตินี้ไง พิสูจน์ได้ในโลกนี้ไง พิสูจน์ได้โดยทางวิชาการนี้ไง แล้วก็เถียงกันอยู่ที่นี่ ไม่จบไฉน

เวลาทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา พอใจมันสงบระงับเข้ามา สมาธิเป็นสมาธิ คนทำสมาธิไม่ได้ก็พูดสมาธิไม่เป็น คนทำสมาธิได้ก็รู้จักสมาธิ แล้วสมาธิมี มิฉฉากับสัมมา ในอจินไตย ๔ พุทฺธวิสัย กรรม โลก ฌาน ฌานคือสมาธิ มันเป็นอจินไตย อจินไตยเพราะคนที่มันสร้างมาบุญกรรมมันไม่เท่ากัน พันธุกรรมของจิตมันแตกต่างกันหลากหลาย

ในทางโลก เห็นใหม่ ลายนิ้วมือมันไม่มีการซ้ำกัน ลายพิมพ์ของจิต พันธุกรรมของจิต มัน ละเอียดกว่าลายนิ้วมืออีกมากมายมหาศาล เพราะอะไร เพราะกรรมของคนใครรู้ได้ กรรมใคร ใครสืบได้ แล้วกรรมอันนั้น กรรมอันนั้น ทำความสงบของใจเข้ามา กรรมอันนั้น กรรมคือความ เคยชิน กรรมคือจรตนิสัย กรรมคือสันดาน แล้วถ้ามันสงบก็สงบตามนั้นนะ มันถึงเป็นอจินไตย ไฉน มันเป็นอจินไตย

แต่! แต่กรรมฐานเรา ขณิกสมาธิ อุปะการสมาธิ อัปปนาสมาธิ คำว่า “สมาธิ” มาตรฐานของมันคือมาตรวัด คือ สมมุติบัญญัติที่เราจะสื่อสารกัน แต่เวลาถ้ามันจะสงบเข้ามา เห็นใหม่ นี่สงบเข้ามา เพราะถ้าทำความสงบของใจเข้ามา ใจสงบ ใจเป็นสมาธิได้ เป็นสัมมาณะ

สมาธิเป็นมิจฉาและสัมมา คำว่า “มิจฉา” เป็นสมาธิใหม่ เป็น แต่ไม่รู้เรื่อง เพราะมันขาดสติ เป็นภวังค์ เป็นภวังค์ไปเลย เขาทำสมาธิโดยเขาไม่รู้ตัวนะเนะ เป็นสมาธิใหม่ เป็น แต่! แต่เป็นมิจฉา มิจฉาคือความไม่ถูกต้องดีงาม มิจฉาคือว่าเหมือนสิ่งที่มันควบคุมไม่ได้ มันเป็นประโยชน์กับใครไม่ได้ แต่มันก็ทำสมาธิได้

แต่ถ้าเป็นสัมมา สัมมาสมาธินะ เวลาเดือดร้อนก็เดือดร้อนมาก เวลาตึงเครียดก็ตึงเครียดมาก เวลามันวางได้เล็กน้อย มันก็มีความสุขสงบระงับเข้ามา ถ้ามันทำให้ดีขึ้น มันละเอียดมากขึ้น เห็นใหม่ พอละเอียดมากขึ้นมันวางสิ่งนั้นได้ด้วย ตัวมันเป็นอิสระด้วย พอมันวางได้ด้วยมันเป็นความมหัศจรรย์ด้วย ฉะนั้น เวลาหลงปุ้พ้ถึงเทศน์ไ้ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานไป พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธคือพุทธะ พุทธะคือตัวของเรา ตัวของเราคือสัจจะความจริงในใจของเรา

สิ่งที่เราศึกษา ศึกษา ศึกษาทางทฤษฎีวิชาการนั้นเป็นที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้ เป็นธรรมและวินัย พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นี่พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ก็ดวงอาทิตย์ไ้ ดวงอาทิตย์ขึ้นอยู่นู่น แต่เราไม่รู้อะไรเลย

เราเป็นชาวพุทธ เราศึกษามาเรามีความรู้ ความรู้เป็นวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่สื่อสารแล้วถูกต้องดีงามเหมือนกัน แต่ไม่เห็นพุทธะ ใจสงบไม่ได้ พอใจสงบระงับเข้ามามหัศจรรย์ พอใจสงบระงับ อ้อ! พุทธะอย่างนี้ จะเชื่อมั่นในพระพุทธานุศาสนานัน มันเป็นความมหัศจรรย์ อ้อ! อ้อ! พออ้อแล้วอยากได้ออย่างนี้อีกนะ แต่คนที่วุฒิมิภาวะอ่อนแอ อ้อ! นี่คือนิพพาน นิพพานเป็นความว่าง อากาศมันก็ว่าง อวกาศ จรวดขึ้นไปแล้ว เห็นใหม่ ไประเบิดบนอวกาศนั้นนะ ใ้ว่างๆ โดยธรรมชาติของมันไ้ ใ้ว่างๆ มิจฉาว่าง ไม่มีสติ ไม่มีปัญญาไ้

แต่ถ้ามีสติปัญญา มันมีสติควบคุมมันได้ มีสตินะ อ้อ! คำว่า “มีสติ” เห็นใหม่ ขับรถประมาท รถตกข้างทางตายหมด ขับรถถ้ามีสติมีปัญญา ควบคุมรถนั้นไปถึงเป้าหมายได้ จิต

สงบแล้วมีสติสัมปชัญญะควบคุมใจของตัวเองได้ สัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิมีสติ มีสติสัมปชัญญะ แล้วควบคุมดูแลของมันขึ้นไป เพราะ เพราะมันต้องยกขึ้นสู่วิปัสสนาใจ

คำว่า “ภาวนามยปัญญา” ภาวนามยปัญญาที่ว่า คีล สมาธิ ปัญญา คีล สมาธิ ปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นเกิดขึ้นบนรากฐาน กรรมฐาน ฐานที่ตั้งของใจ กรรมฐานคือพุทธรูป กรรมฐานคือหัวใจของสัตว์ดวงนั้น สัตว์โลกดวงใดที่เห็นตามความเป็นจริงอันนั้น มันยกขึ้นสู่วิปัสสนาอันนั้น คนที่ยกขึ้นสู่วิปัสสนาอันนั้นด้วยสติด้วยปัญญาของตนใจ มันจะไปสงสัยอะไร เราทำเอง ปัจจัยตั้ง สันติภูริโก จะเป็นโสดาบัน เป็นสกิทา เป็นอนาคา มันต้องเป็นในใจดวงนั้น ใจมันรู้แจ้งของมันใจ

หลวงตาท่านสอนใจ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันแยกเป็น ๓ ทวีปเลย มันแยกเป็น ๓ ทวีปนะ ทวีปที่มันแยกจากกันมันห่างก็พันกิโล มีทะเล มีมหาสมุทรกันไว้ เวลามันแยกจากกันใจ ใจนี้ไม่รู้อะไรเลย คิดเอา เออเออ เออ! โสดาบัน เออ! โชดาตราสิงห์นะ แจกฟรีไม่ต้องภาวนาด้วย ถ้ามันเป็นจริงมันเป็นจริงอย่างนี้

นี่พูดถึงว่ามันมีคุณค่าใจ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ศาสนาพุทธมีคุณค่ามาก คุณค่าเพราะอะไร เพราะ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันต้องมีฝั่งตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย จินตียองเต็มมันก็พยายามจะหายาอายุวัฒนะไม่ตาย เกิดมาตายหมด พระพุทธเจ้ายังต้องตายเลย แล้วตายแล้วไม่รู้ตัวด้วยนะ ตายแล้วไปเกิดอีก เกิดซ้ำเกิดซากมันก็ไม่รู้ว่ามันเกิดหรือมันตาย แต่เกิดมาแล้ว เออ! มีชาติเดียว นรก สวรรค์ไม่มี ไม่มีก็มึงนะเวียนมา มึงมานั่งอยู่นี้ก็มาจากนั้นแหละ มึงบอกไม่มี

แต่ถ้าเราไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย สัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำให้ไม่เกิดอีก ถ้าตายชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย แล้วจะไม่หมุนกลับมาอีกแล้ว ไม่หมุนกลับมา ไม่ต้องมาทุกข์มายากอีกแล้ว แล้วไม่ทุกข์ไม่ยากมันอยู่ไหนละ

นี่ใจรัตนตรัยของเราใจ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เวลามันเป็นจริงขึ้นมามันรวมลง หลวงตาท่านพูดใจ รวมลงเป็นหนึ่งในใจของตน มันรู้แจ้งหมดเลย พุทธรูปคือผู้รู้ของเรา สัจธรรมที่เราได้ใช้ปัญญาใคร่ครวญแล้วใจ สังฆะ สังฆะ สงฆ์ผู้ที่มีคุณธรรมทำให้ขึ้นมาเป็นในใจของตน เห็นไหม พระพุทธศาสนา ศาสนานี้มีค่า มีค่าที่นี้

แล้วเราเป็นชาวพุทธ มันไม่มีแบ่งแยกหรอกว่าของเขา ของเรา เกิดมาเป็นมนุษย์เป็น อริยทรัพย์ มีกายกับใจเหมือนกัน แล้วหัวใจดวงนี้ถ้ามีศรัทธามีความเชื่อ มีศรัทธามีความเชื่อ มันพยายามจะศึกษาค้นคว้า ถ้าไม่มีความเชื่อไม่มีศรัทธา เรื่องของเขา เรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่อง ของเรา เรามีความสุขอยู่แล้ว ชีวิตนี้มีค่ามาก มีค่าที่มันจะหาจากโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ เรื่องของโลก

โมฆบุรุษตายเพราะลาภ ปลาตายเพราะเหยื่อล่อ เหยื่อล่อได้ความสุขอย่างนี้ ได้ ความสุขที่กิเลสมันป้อนให้ไง มีเงิน มีทอง มียศถาบรรดาศักดิ์ มีเพื่อนมีฝูง เออ! มันล่อไว้ ล่อไว้ ทำไม ล่อไว้ให้มันตายไป พอตายแล้วเคาะโลงป๊อก ป๊อก ป๊อก มันไม่ทำอะไรได้เลย

แต่ของเราทำของเราไว้ เรามีศรัทธามีความเชื่อ เราจะค้นคว้าของเรา มาจากการกระทำ ของเรา ถ้าเป็นจริงนะ มันเป็นจริงแน่นอน อกาลิก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควร แก่ธรรม ไม่ใช่สันนิษฐาน สันนิษฐานคือเดาใจ สันนิษฐานว่า สันนิษฐานทั้งปวงทั้งชาติ สันนิษฐาน เอา แต่ไม่มีความจริงเลย

แต่ถ้ามันเป็นความจริงไม่ใช่สันนิษฐาน กิเลสขาดตั้งแขนขาด กิเลสที่มันขาด จากดวงจิตนั้นไป กิเลสในใจที่เป็นนามธรรมที่ค้นคว้าไม่ได้ ที่ไม่เห็นด้วยตาเปล่า เวลา มันเกิดปัญญาขึ้นมามันชัดเจนขนาดนั้น เวลามันขาด เวลามันตาย ยถาภูตัง กิเลสตาย เกิดญาณทัสสนะ เกิดความหยั่งรู้ รู้แจ้งในใจของตน เอวัง